

Bakó Tihamér: Titkok nélkül. Lélektani vizsgálódások az öngyilkosságról

Mi magyarok két dologban járunk elől a világstatisztikában. Az egyik az alkoholfogyasztás, a másik az öngyilkosság. Bevégeztetett – szokták mondani, ha valaki felett búcsúbeszédet mondanak a sírnál. Az emberi halál tulajdonképpen már születése pillanatában eldöntött. Egyikünk sem él örökké. Előbb-utóbb mindnyájan abba a helyzetbe kerülünk, hogy úrbeszédet mondanak fölöttünk. Persze a halálokok szerint azért van különbség. A legtöbb ember úgymond egymaga hal meg. Ki balesetben, ki valami betegség kapcsán, ki végelgyengülésben. Az emberek egy másik embercsoportja önkezeléssel vet véget életének. Ezen másik embercsoport tagjai üzeni akarnak tettükkel szülőknek, házastársaknak, szeretőnek. Igen, az öngyilkosságok okai visszavezethetők valamilyen interperszonális kontaktus zavarára.

Bakó Tihamér a könyv szerzője maga is sokat foglalkozott az öngyilkosságot megkísérlő emberek viselkedésének, tette motívumainak kutatásával. Idézet a könyvből:

„Az öngyilkosságot megkísérelt személyek döntő többsége különböző jellegű és szintű szakellátásban részesül. Főleg azok az egyének, akiknél a kísérletet követően szomatikus orvosi ellátás is szükséges (sebészeti beavatkozás, detoxikálás stb.).

Saját gyakorlatomban egyre több irányból nyerhettem betekintést azáltal, hogy a kutatás során különböző intézményekben fordulhattam meg. Így többek között lehetőség nyílt ezt a kapcsolatot megfigyelni a sebészeti beavatkozást ellátó részlegen, a detoxikálást folytató belgyógyászati osztályon, továbbá a kísérlet után továbbra is veszélyeztetett személyt felvevő pszichiátriai vagy krízisosztályon, avagy a kezelést ambuláns keretek között folytató krízis illetve pszichoterápiás ambulancián.

A segítők részéről megnyilvánuló reagálást, nagy szélsőségek jellemezték. Az egyik pólust a teljes elutasítás és megvetés jellemzi, a másik póluson pedig a szinte fanatikus meg-mentési szándék figyelhető meg. Viszonylag ritkán volt tapasztalható a megtervezett terápiás viszonyulás.”

Ugyanis a feladat első része, kétségtelen, hogy a páciens visszacibálják az életbe, s ez többé-kevésbé szakorvosi rutinmunka. A feladat második része csak ezután következik. Valóban felhagyott-e a beteg az öngyilkosság szándékával? A teljes gyógyulás érdekében milyen szakembereket kell bevonni a kezelésbe? A kiváltó okok pontos megismerése mellett a beteg környezetének mely tagjait szükséges bevonni a gyógyító munkába?

Az önpusztító krízishelyzet megnyugtató módon csak akkor szűnik meg a legtöbbször, ha páciens is ráébred, hogy „doktor úr, hülyeséget csináltam”, és olyan privát környezetbe tér vissza, hogy a hasonló eset bekövetkezése valószínűleg évekig a nullára csökkenhet.

Persze az esetek többsége nem ilyen egyszerű. Társadalombiztosítási receptlapon nem lehet a hűtlen, családját elhagyó házastársat felszólítani, hogy térjen vissza. A goromba, esetleg alkoholista, netán idegbeteg szülőt sem lehet „gyógyulni parancsolni” orvosi javallat keretében. A patikában gyógyszereket és nem jó szülőket, hűséges szeretőket árulnak receptre. Az esetek többségében az ilyen önpusztító személyek hiába „üzennek” tettükkel az általuk szeretett másik embernek. A kívánt eredeti állapot nem áll vissza, maximum sajnálatot válthat ki a „másikból”, a dolog zsarolájszerűsége nem is beszélve. A fő feladat a krízishelyzetben lévőket újból „talpra állítani”, visszaadni önbizalmukat, életkedvüket. Ez utóbbi nem mindig a legkönnyebb eseteket, szituációkat jelenti. Az ilyen területeken dolgozó pszichológusok igen kemény szakmai, idegi megterhelésnek vannak kitéve.

A közélet úgy tartja, hogy az orvosok stabil, segítőkész emberek. Nem mindig van így, hiszen az orvos is csak egy ember. Egy felmérés szerint például, Kaliforniában az orvosok

körében az öngyilkosság előfordulási aránya, duplája az amerikai átlagnak. A lelki terhelés nem kevés, hiszen egy-egy kikerülhetetlen kudarc egy emberélet végét is jelenti. Ez járhat sértődöttséggel (hogyan tehetett ilyet a kezelőorvosával!), lelkiismeret-furdalás (szakmai szempontból nem rontottam el valamit?) egészen az azonosulási vagy önpusztító fantáziálásig.

A Titok nélkül c. könyv szerzője őszintén ír a szuicid krízisek emberi, szakmai háttéréről, a kezelőorvos emberi tépelődéseiről.

Cserépfalvi Kiadó. Budapest 1992.

t.a.